

Emma Donoghue: Huone | Maailmankirjat

Marianna Penttilä

YKSITYINEN JA YHTEINEN VANKILAKOKEMUS

Emma Donoghuen seitsemäs romaani ja ensimmäinen suomennos *Huone* (2010, suomennettu 2012) kertoo tarinan elämästä rajatummissa oloissa kuin suurin osa ihmisistä joutuu koskaan kokemaan – yhdessä ainoassa huoneessa. Huoneessa elää siepattu nainen, joka myös synnyttänyt huoneeseen pojan, Jackin.

Viisivuotiaalle Jackille huone on koti ja koko maailma. Päivät koostuvat kellon ympärille rakennetuista rutiineista, ja äiti kasvattaa ja opettaa Jackia parhaansa mukaan. Jack hahmottaa maailman rajat huoneen rajojen kautta, ja ainoa hänen saamansa kosketus ulkomaailmaan on televisio ja oven avautuminen silloin, kun sieppaaja käy tuomassa ruokaa ja raiskaamassa hänen äitiään.

Jack ei usko, että televisiossa olevat ihmiset ja paikat ovat todellisia. Hän ei voi hahmottaa mitään suurta, koska ei ole koskaan nähnyt yli neljän metrin päähän. Hän ei myöskään ymmärrä ihmisten keskinäisiä eroja ja sosiaalisia suhteita, koska hän on ollut sosiaalisessa kanssakäymisessä vain äitinsä kanssa eikä ole ole koskaan ollut tästä erossa.

“Vuoret on niin isoja ettei ne voi olla todellisia, minä näin Televisiossa yhden, josta joku nainen riippui köysillä. Naiset ei ole todellisia kuten Äiti, eikä tytöt ja pojat. Miehet ei ole todellisia paitsi Vanha Kehno enkä minä ole ihan varma, onko hänkään todella todellinen.”

Jack toimii romaanin kertojana, mikä antaa synkälle tarinalle positiivisen vireen. Lapsen tapa ajatella ja hahmottaa maailmaa on kuvattu uskottavasti, ja Jackin kertoisuus rakentaa koko teoksen perustan. Lapsenkielelle tavalliset kielioppivirheet ja abstraktien asioiden yksinkertaistaminen toistuvat, mikä tuo teokseen huumoria ja tekee siitä haasteellisen suomennettavan. **Sari Karhulahden** suomennos on kuitenkin onnistunut.

Kertomus on jaettu kahtia aikaan vankeudessa ja aikaan vapaudessa. Vankeuden kuvaus, pienen huoneen tunkkainen ilma ja rajatut toimintamahdollisuudet on kuvattu niin intensiivisesti, että se ahdistaa jopa fyysisesti. Alkupuolensa ahdistavuuden vuoksi *Huone* tulee uniin. Kirjan loppupuolella vapautta kuvattaessa intensiteetti rakoilee. Pienen Jackin hämmennys, kun maailma on yhtäkkiä kasvanut yhdestätoista neliöstä äärettömäksi, on toki kuvattu taidokkaasti, mutta kirjailija ei silti saavuta alkupuolen tiivistä otetta.

Huoneen lajityyppiä on vaikea määritellä. Teoksesta löytyy seikkailuromaanin, psykologisen trillerin sekä kasvu- ja pelastuskertomuksen piirteitä. Ikävä kyllä sillä on yhteistä myös sellaisen kirjallisuuden kanssa, jota voisi kutsua tirkistelykirjallisuudeksi. Kidnappaukset kuuluvat todelliseen maailmaan, ja silloin tällöin paljastuu tapauksia, joissa ihmisiä on pidetty vankina vuosikausia.

Ihmislouontoa ei imartele, että *Huoneen* viehäytys perustuukin suurelta osin ihmisten tirkistelynhalun tyydyttämiseen. Vaikka väkivallalla tai seksillä ei teoksessa mässäillä (Jack hahmottaa äitinsä jokailtaisen raiskauksen vain kuuntelemalla vaatekomerossa, kuinka “Vanha Kehno naristaa Sänkyä”), teoksen lukijana on helppo huumaantua teoksen herättämästä empatiantunteesta ja moraalista tuohtumuksesta. *Huone* kritisoi pelastuneiden ihmisten kaupallistamista sensaatiojournalismin maskoteiksi, mutta tarjoaa lukijalle juuri sitä: mahdollisuuden päästä samaistumaan vangeiksi joutuneiden ihmisten kokemukseen ja kauhistelemaan. Sillä tavoin yksityisimmistä asioista tehdään yhteisiä.

Huone kertoo selviytymistarinan, tarinan äidinrakkauden voimasta ja raamatullisen allegorian. Ennen kaikkea se kuitenkin kertoo siitä, kuinka traumatisoivaa on, kun ihmisen yksityinen todellisuus kyseenalaistetaan. Vapautumisen jälkeen ympärillä olevat ihmiset toistelevat, kuinka kauheaa huoneessa on täytynyt olla. Jackille huone on kuitenkin koti. “Minä olin turvassa Huoneessa mutta Ulkopuoli on pelottava.” Vapaus voi olla vankila ihmiselle, joka ei koskaan ole pitänyt itseään vankina.

Donoghue suodattaa maailman toimintaa kaiken keskelle yhtäkkiä pudonneen pienen pojan tajunnan kautta ja ilmaisee samalla tarkkanäköisesti, mikä yhteiskunnassamme on vinksallaan. *Huone* on ahdistava, silmiä avaava ja kaunis teos, joka löytää varmasti lukijakuntansa Suomessakin niin aidoilla kuin kyseenalaisilla ansioillaan.

Emma Donoghue: *Huone*. Suom. Sari Karhulahti. Tammi 2012.